

Surinaams in 12 lessen

Een radiocursus ontworpen door Dr. Jan Voorhoeve voor Radio Apintie.

Hierbij ontvangt U het instructieboekje, behorend bij Apintie's radiocursus "Surinaams in 12 lessen". Dit boekje verschaft U, tezamen met de bijbehorende 12 inch langspeelplaat al het noodzakelijke materiaal om Uzelf in de kortst mogelijke tijd Surinaams te leren. Ik hoop U daarbij via de radio zo goed mogelijk te helpen, maar leraar noch methode - hoe goed op zichzelf ook - kunnen Uw eigen inspanning vervangen. Wanneer U het gewenste resultaat wilt bereiken, zult U de volgende instructies van algemene aard moeten opvolgen:

1. U moet het behandelde tekstgedeelte van afdeling A op de bijgevoegde gramafonplaat dagelijks enige malen beluisteren, na zeggen en uit het hoofd leren. Ik raad U aan om het ook één maal op te schrijven en te vergelijken met de tekst in dit boekje.
2. U moet de woorden van afdeling B leren en met hulp daarvan zelf zinnen vormen naar het voorbeeld van afdeling C. Dit moet geregeld mondeling gebeuren en ik raad U aan het ook eenmaal schriftelijk te doen.
3. U moet de regels in afdeling D beslist niet uit het hoofd leren, maar alleen beschouwen als een hulpmiddel bij het vormen van eigen zinnen of het begrijpen van zinnen van anderen.
4. U moet gedurende de cursus dagelijks thuis, op straat, in de winkels en op het werk Surinaams spreken, hoe gebrekkig dit ook gaat en hoe vervelend anderen dit ook vinden.
5. U moet U aanwennen om Uw dagelijkse ervaringen en gedachten in het Surinaams te formuleren, ook al brengt U het niet verder dan kinderlijke zinnestjes als: Dat is een man. Hij loopt op straat.
6. U moet U aanwennen om regelmatig naar Surinaamse radiuitzendingen te luisteren, ook al verstaat U er niets van. U zult merken dat dit geen verloren tijd is.

Wanneer U gedurende de anderhalve maand dat deze cursus duurt, mijn aanwijzingen precies hebt opgevolgd, kunt U Surinaams verstaan en spreken. Het is natuurlijk ook nodig om alle 12 lessen voor de radio te volgen. Niet omdat ik zoveel belangrijks hieraan toe te voegen heb, maar omdat ik U aldus het gewenste tempo opleg. De teksten op de gramafonplaat zijn niet eenvoudig, ook het spreektempo is van het begin af aan normaal. Weest U daarom niet ontmoedigd, wanneer U de eerste lessen slechts met de grootste moeite kunt volgen. De volgende lessen zullen steeds gemakkelijker lijken.

Mede namens Radio Apintie wens ik U veel succes toe met deze cursus.

Les I

A. Tekst

Wan kownoekondre ben de. A kownoe foe a kondre ben abi wan enkri manpikin. A ben nen Roger. Di en papa dede, a boi go waka leri ondروفени. A teki sipi, a go na wan tra kownoekondre. Dé opo, a go a wowojo, go koiri. Drape a miti wan granmama. A taki: "Ke granmama, mi no abi wawan enkri sma. Mi mama dede, mi papa dede. Mi na wakaman. Joe no abi wan presi gi mi foe mi sribi dineti?"

A go na a granmama oso. A granmama abi toe oemapikin: wan kwekipikin nanga wan berepikin. Na kwekipikin, sensi a de pikin, a granmama ben teki en, a e kweki en, te a kon tron wan bigi oema.

Twarfoe joeroe den sidon a tafra e njan. A berepikin kon, a sidon. A kwekipikin e tjari njanjan kon a tafra. Roger opo en ai, a loekoe a pikin di sidon a tafra nanga en, a aksi a granmama taki: "Mi granmama, joe no sa meki mi trow nanga a pikin foe joe disi?"

A mama drai, a loekoe Roger, a tagi en taki: "Mi boi, loekoe di e kon tjari njanjan kon. Dati joe kan trow nanga en, ma disi mi no wani."

Roger diki en anoe na ini en saka, a poeroe wan gowtoe linga, a langa gi a kwekipikin.

Roger tan wan dé moro, dan a gowe. Di a doro oso baka, a naki boskopoe gi a granmama, taki na en den e kari kownoe Roger. Meki a seni a kwekipikin kon na en. A pikin dati ben nen Adina. A so kownoe Roger kon trow nanga Adina.

B. Woorden

wan	een, één	granmama	grootmoeder
toe	twee	nen	naam, heten
twarfoe	twaalf	den	1. de (lidw.mv.)
kownoe	koning		2. zij, hun, hen
kondre	land	di	1. voegw.: toen
ben	aanduiding verl.tijd		2. betr.vnw.: die, dat
e	aanduiding onvoltooidheid	dineti	vannacht, vanavond
de	werkwoord: zijn	dede	dood, dood zijn
na	1. werkwoord: zijn (teg.tijd)	boi	jongen
	2. alg.voorzetsel (zie a)	go	gaan
a	1. de, het (lidwoord enkv.)	kon	komen
	2. alg.voorzetsel (ziem)	waka	lopen, reizen
	3. hij, zij, het	leri	leren
en	hij, zij, het; hem, haar	ondrofeni	ondervinding, levenswijsheid
abi	hebben	teki	nemen
enkri	enkel, alleen (bijv.nw.)	sipi	schip
man	man	tra	ander
oema	vrouw	dé	dag
pikin	klein, kind	neti	avond, nacht
papa	vader	opo	openen, op gaan
mama	moeder		

wowojo	markt
koiri	wandelen, slenteren
drapa	daar
taki	spreken, zeggen
tagi	zeggen aan (tot)
ke	ach
mi	ik, mij, mijn
joe	jij, jou, jouw
no	niet, nee
sma	mens
presi	plaats
gi	geven
foe	van, voor, om te
sribi	slapen

C. Zinnen

Omeni sma de na joe oso?

Twarfoe sma de na mi oso.

Omeni pikin joe abi?

Mi kisi toe pikin nomo.

Den tra pikin na kwekipikin foe mi.

A papa no de na oso dineti.

A go a wowojo.

Ma granmama de.

A e sribi a wan tra presi.

Fa a pikin nen?

A nen Roger.

A oemapikin foe mi go tagi en papa,
taki a moe kon na oso.

Taki en odi gi mi.

Wan tra dé mi e kon baka.

Hoeveel mensen zijn in je huis?

Twaalf mensen zijn in mijn huis.

Hoeveel kinderen heb je?

Ik heb slechts twee kinderen
(gekregen).

De andere kinderen zijn pleeg-
kinderen van me.

De vader is niet thuis vanavond.

Hij is naar de markt gegaan.

Maar grootmoeder is er wel.

Ze slaapt ergens anders.

Hoe heet het kind?

Het heet Roger.

Mijn dochter is haar vader gaan
zeggen, dat hij thuis moet komen.

Doe hem de groeten van me.

Een andere dag kom ik terug.

D. Regels

1. De enkelvoudige klinkers zijn: a e i o oe (mama, dede, sipi, go, joe). Een enkele keer gebruikt men ook de klinker è (sèm).
2. De voornaamste tweeklanken zijn: ai, é, oi, ow (bai, dé, boi, kownoe).
3. De nasale klinkers worden geschreven door de betreffende klinker plus het teken n (wan, kondre, nen, pikin, moen).
4. Klinkers en medeklinkers worden nooit verdubbeld.

Les II

A. Tekst (als in les I)

B. Woorden

oso	huis	drai	omdraaien
kweki	opvoeden	diki	graven
bere	buik	saka	zak, ~~zakken~~
sensi	sinds, cent	poeroe	halen uit
te	1. wanneer	gowtoe	goud
	2. tot, totdat	langa	1. lang
tron	worden		2. uitstrekken
bigi	groot	tan	blijven
joeroe	uur, huren	moro	meer
sidon	zitten	dan	dan, toen
tafra	tafel	go	gaan
njanjan	voedsel	gowe	weggaan
njan	eten	kon	komen
tjari	dragen	komoto	komen uit
ai	oog	doro	1. deur
loekoe	kijken		2. arriveren
nanga	met, en		3. voort
aksi	vragen	baka	1. rug
sa	aanduiding toekomst		2. terug
trow	trouwen		3. opnieuw
disi	deze	naki	slaan
dati	die, dat	boskopoe	boodschap
kari	noemen	seni	zenden

C. Zinnen

Mi e go loekoe mi mama.

Ik ga mijn moeder opzoeken.

A de a bakrakondre.

Ze is in Nederland.

A e libi na wan presi, di den e kari Utrecht.

Ze woont in een plaats, die ze (men) Utrecht noemen. (noemt).

Mi e go tan na en oso.

Ik ga in haar huis wonen.

A oso foe en bigi.

Haar huis is groot.

Te mi doro a bakrakondre, a sa kon teki mi a sipi.

Als ik arriveer in Nederland, zal ze me van boord komen halen.

Dan wi sa njan prisiri.

Dan zullen we feest vieren (plezier maken).

Ma pe joe papa de dan?

Maar waar is je vader dan?

Mi papa dede kaba.

Mijn vader is al dood.

Sensi mi tron bigi man, a dede.

Sinds ik volwassen ben geworden, is hij overleden.

Ma mi granmama, mi papa mama de a libi etc.

Maar mijn grootmoeder, mijn vaders moeder, is nog in leven.

D. Regels

5. De vraagzin beginnend met een vraagwoord, heeft de intonatie van de mededelende zin.
6. De vraagzin zonder vraagwoord heeft een afwijkende vraagintonatie.
7. De bevelszin kan een onderwerp hebben (steeds 2e pers. enkelvoud of meervoud).
8. Over het algemeen benadrukt men het bijvoeglijk naamwoord, en niet het daarop volgende zelfstandig naamwoord.

Les III

A. Tekst

Kownoe Roger tan wan pisi ten na oso. Wan dé a tagi Adina taki: "Adina, baka féfi pankoekoe gi mi foe mi njan, bika mi e go waka wan pasi foe féfi jari. Mi e go leri ondrofeni."

Adina baka den pankoekoe, dan Roger ^{van hok} teki waka. A waka, waka te a go doro na ini wan tra kownoekondre. A go na ini wan presi pe den e dringi sopi. A bai wan batra, a sidon a ^{aan} sé wan tafra ^a dringi.

Now wan foe den man di ben drape toe, e bari: "Man, san joe e doe? Kon sidon a tafra djaso nanga wi."

A doe leki den ben wani. Den dringi pikinso, dan wan foe den aksi en taki: "Mi mati, fa joe nen?"

A taki: "Mi mati, fa joe nen?"

A man taki: "We, mi nen na Wan. A man di sidon a mi sé, abi a nen foe Toe. En sidon a sé foe Dri." A so a teri ^{doe, doe, doe, doe} doro twarfoe.

Roger taki: "We, mi na Tinadri."

Na so a kisi a nen foe Tinadri. A no nen Roger moro.

Tinadri kari den man, a taki: "Jere, wi ala djaso na tinadri brada. San wan man taki, dati ^{gelede van alleman} ala man taki."

Ala sma agri nanga a wortoe foe en. So den go waka makandra foe go leri ondrofeni.

B. Woorden

pisi	stuk, gedeelte	bika	want
ten	tijd	foe di	omdat
baka	bakken (zie ook II 9)	pasi	weg
féfi	vijf	jari	jaar
fo	vier	pe	waar (vraagw. en betr. vnw.)
dri	drie	san	wat (vraagw. en betr. vnw.)
tinadri	dertien	sopi	sterke drank
tinafo	veertien	batra	fles
pankoekoe	pannekoek		

sé	kant, zijde	jesi	oor
a...sé	naast	ala	al, alle(n)
toe	1. twee	brada	broer
	2. ook	sisá	zuster
teri	tellen	afo	voorouder
bari	roepen, schreeuwen	agri, gri	accoord gaan
dja, djaso	hier	makandra	tezamen
pikin	klein, kind	prisiri	plezier, vreugde
pikinso	een beetje	libi	leven
doe	doen	omeni	hoeveel (vraagwoord)
leki	zoals	someni	zoveel
wani	willen	foeroe	veel, vol
mati	vriend	tron	worden, keer
jere	horen		

C. Zinnen

A man disi ben de wan mati foe mi.	Deze man was een vriend van me.
Wi go a skoro makandra.	We zijn samen naar school gegaan.
Di a ben de wan pikin boi foe fo jari, en mama dede.	Toen hij een klein jongen van vier jaar was, stierf zijn moeder.
Toe jari a baka a go a skoro.	Twee jaar later ging hij naar school.
Wi toe tron mati.	Wij twee werden vrienden.
A ten dati a ben abi siksi jari.	Die tijd (toen) was hij zes jaar.
A ben tan dri jari a skoro.	Hij bleef drie jaar op school.
Dan a no ben wani moro, a go baka a boesi.	Toen wilde hij niet meer, hij ging terug naar het bos.
A ben abi négi jari, di a komoto a skoro.	Hij was negen jaar oud, toen hij van school kwam.
Skoro no ben de na a kondre foe en.	Er was geen school in zijn dorp.
A no kisi nowan leri moro.	Hij ontving geen onderwijs meer.
Tokoe di mi miti en baka, a koni foe en dangra mi.	Toch toen ik hem weer ontmoette, verbaasde zijn wijsheid mij.
A man koni moro mi.	De man is wijzer dan ik.

D. Regels

9. Het ^{subje}onderwerp staat altijd voor het gezegde, ook in vraagzinnen.
10. Het lijdend en meewerkend voorwerp staan altijd achter het werkwoord, waarbij zij behoren.
11. Een zindeel dat voor het onderwerp wordt geplaatst (behalve voegwoorden en tijdsbepalingen), ontvangt bijzondere nadruk en wordt soms op de normale plaats in de zin herhaald.

Les IV

A. Tekst

Den tinadri brada go waka na ini wan boesi, te den go doru a wan libakanti. Den iti den ai na abra a liba, den si wan tinadri oemapikin so de na abra a liba. Den oemapikin wai anoe kari den boi. Den koti a liba abra, den taki tori makandra, fa den e leri ondrofeni, pe den e go.

A kownoe foe drape ben de den oemapikin papa. Di a kownoe si den boi, fa den e taki tori nanga den oemapikin foe en, a kari en wefi, a taki: "Oema, den oemapikin disi, noiti den si wan mansma boiti mi. Mi moe si wan fasi nanga den boi."

A kari den boi kon, a gi den njanjan, a gi den foe dringi. Dan tin joeroe na neti so, a meki den go sribi. A kapoe ala den tinadri ede di ben weri redi moesoe. Dan a go sribi baka. Ma a no ben sabi, taki den boi nanga den oemapikin foe en ben kenki krosi. San den oemapikin ben weri fosi, dati den boi ben weri. San den boi ben weri fosi, dati den oemapikin ben weri. So kownoe koti ~~den égi oemapikin foe en~~ ede.

B. Woorden

boesi	bos	japon	japon, nachtjapon
liba	rivier	srefi	zelf, zelfs, zelfde
libakanti	rivieroever	kamra	kamer
iti	werpen	kiri	doden
abra	over	nomo	1. slechts (zinseinde) 2. toen (zinsbegin)
abrasé	overkant	leti	1. licht, schijnen 2. precies, juist, recht
wai	wuiven, waaien	oloisi	klok, horloge
ance	hand, arm	srapoe	scherp, scherpen
tori	verhaal	owroe	1. houwer 2. oud
si	zien	kapoe	kappen
wefi	echtgenote	ede	hoofd
noiti	nooit	san-ede	waarom
boiti	behalve	kenki	ruilen
moe	moeten	krosi	kleren
moesoe	1. moeten 2. muts	koti	snijden
fasi	1. manier 2. <i>vastpakken aanraken</i>	égi	eigen
tin	tien	koti abra	oversteken
weri	1. dragen, aantrek- ken 2. moe, vermoeien	skoro	school
redi	rood	koni	slim, wijs
weti	wit		

C. Zinnen

Te mi wroko tranga, dan mi skin e kon weri.

Dan mi e go na oso foe go sribi.

Ma bifo mi e go sribi, mi e go wasi fosi.

Dan mi e weri mi sribkrosi.

Mi e sribi na ini wan kamra.

Wan bigi bedi de na ini.

Ma mi lobi foe sribi na amaka toe.

Wan koensoe de a tapoe a bedi.

Mi gwentu foe sribi na 'ondro wan garden.

Te joe sribi dipi, joe e kisi tranga baka.

Dren nanga mi dineti.

Als ik hard werk, dan wordt mijn lichaam moe (word ik moe).

Dan ga ik naar huis om/te slapen.

Maar voor ik ga slapen, ga ik eerst baden.

Dan trek ik mijn slaapkleren (nachtgoed) aan.

Ik slaap in een kamer.

Een groot bed staat daarin.

Maar ik hou er ook van om in een hangmat te slapen.

Een kussen ligt op het bed.

Ik ben gewend om onder een klamboe te slapen.

Als je vast slaapt, krijg je weer kracht.

Droom van me vannacht.

D. Regels

12. Voor het zelfstandig naamwoord staan in deze volgorde:

ala (alle), de lidwoorden a of na (enkelvoud) en den (meervoud), de telwoorden (bepaalde en onbepaalde), tra (andere), de bijvoegelijke naamwoorden en de nationaliteitsbepalingen.

13. Wanneer twee bijvoegelijke naamwoorden naast elkaar voorkomen, bepaalt doorgaans het eerst met enigszins gewijzigde betekenis het tweede.

14. Wanneer twee zelfstandige naamwoorden naast elkaar voorkomen, bepaalt het eerste het tweede als de bezitter daarvan. In de plaats van dit bepalende zelfstandige naamwoord kan ook een bezitter aanduidend persoonlijk voornaamwoord staan.

Les V

A. Tekst

Den tinadri brada waka na ini boesi, te den go doro na ini wan tra kownoekondre. A kownoe dati ben abi wan moi oemapikin dorodoro. A prinses dati, noiti a no ben wani trow. A ben abi tina-aiti jari. A ten di a prinses tanapoe na en barkon, a si den boi, a lobi ala tinadri. A taki: "Mi papa, mi lobi ala tinadri."

A papa taki: "Dan fa mi o doe nanga joe dan? We, dan mi sa iti lot."

A ten den iti lot, a lot fadon a Tinadri tapoe. A papa tagi a prinses taki: "We mi pikin, dan joe e go trow."

A taki: "No no mi papa, mi no lobi trow. Te a libi boen, dan mi sa trow."

So den bigin libi, Tinadri nanga a prinses. Den libi wan sjatoe ten. Wan mamanten a prinses opo, a soewa. Tinadri aksi en: "San de foe doe?"

A taki: "Jere djaso. A kownoe a sé abi wan gowtoe asi, wan gowtoe sesi. Joe moe go teki en tjari gi mi."

Tinadri taki: "Soema? Mi? Mi no o go."

A prinses taki: "Joe moesoe foe go."

Tinadri taki: "Mi no e go."

A prinses taki: "Joe abi goe go."

A prinses kon gowe. A prati bedi, a prati tafra. Tinadri ori den fosi toe dé. Di foe dri dé, leti tin joeroe a dé, a prinses e kon pasa, a weri wan empi. A ten di Tinadri opo en ai, a si a prinses e kon, a tapoe en ai. A prinses e pasa doro. Bakadina joeroe, fo joeroe so, a prinses e kon pasa baka, nèleki fa Gado meki en. Tinadri opo en ai, a loekoe en, a taki: "Mi sa go."

B. Woorden

moi	mooi	soewa	zuur	<i>Sour</i>
dorodoro	helemaal	asi	paard	
noiti	nooit	sesi	koets	<i>coach</i>
tina-aiti	achtien	prati	verdelen, scheiden	
tanapoe	staan	bedi	bed	
sidon	zitten	amaka	hangmat	
barkon	balcon	tafra	tafel	
lobi	houden van	stoeroe	stoel	
fa	hoe	ori	houden, volhouden	
o	aanduiding toekomst	fosi	eerste	
fadon	vallen	di foe toe	tweede	
libi	leven, samenleven	di foe dri	derde	
boen	goed	tapoe	sluiten	
takroe	slecht, lelijk	a.... tapoe	op	
sjatoe	kort	pasa	voorbijgaan	
mamanten	morgen, 's morgens	nèleki fa	zoals, net zoals	
bakadina	middag, 's middags	leki	zoals, als	

C. Zinnen

San de na joe oso?

Mi abi wan moi grasikasi, wan tafra nanga fo stoeroe.

A tra kamra abi wan bedi nanga wan tra bigi kasi.

Wat is er in je huis?

Ik heb een mooie glazenkast, een tafel en vier stoelen.

De andere kamer heeft een bed en een andere grote kast.

A oso no bigi, ma a abi wan
moi djari.

Mi e kweki fowroe drape.

Dan ete a oso abi wan bigi
barkon.

Te joe tanapoe a tapoe mi
barkon, joe kan si a liba.

Pe mi e libi, a liba bradi.

Ala sortoe sipi de foe si dra-
pe: kroejara, skoena te man-
warboto srefi.

Mi lobi foe loekoe den sipi

Het huis is niet groot, maar het
heeft een mooie tuin.

Ik houd er kippen.

Bovendien heeft het huis een groot
balcon.

Als je op mijn balcon staat, kun
je de rivier zien.

Waar ik woon is de rivier breed.

Allerlei schepen zijn daar te
zien: korjalen, schoeners tot
zelfs oorlogsschepen.

Ik hou ervan om naar de schepen
te kijken.

D. Regels

15. Achter het zelfstandig naamwoord staan de aanwijzende
voornaamwoorden disi (deze, dit) en dati (die, dat), en
hierna een bepaling met srefi (zelf, zelfs), een bezitsbe-
paling met foe (van) of een betrekkelijke bijzin.
16. Een betrekkelijke bijzin wordt ingeleid door di (die, dat),
door andere betrekkelijke voornaamwoorden als san (wat) en
pe (waar), maar kan ook zonder verbindingswoord aan de
vooraafgaande hoofdzin verbonden worden.
17. Wanneer het betrekkelijk voornaamwoord di een andere functie
vervult in de bijzin dan die van subject of object, dan wordt
die functie altijd ook nog aangeduid door een persoonlijk
voornaamwoord.

Les VI

A. Tekst

Tinadri teki waka na ini a boesi. A waka waka te a ten di a
doro leti a fesi a stal. A langa en anoe foe teki na asi. Na
asi bari: "Mi kownoe, mi kownoe! Tinadri doro djaso, a e go
tjari mi gowe!"

Kownoe kon saka nanga en faja, a sasi a eri oso. Tinadri
no de. Fosi kownoe kren baka go a sodo, Tinadri e feti e teki
na asi e tjari gowe. Na asi bari: "Kownoe, kownoe! Tinadri e
tjari mi gowe!"

A ten kownoe sasi a eri oso, Tinadri no de. A taki: "Joe asi,
efi joe bari moro taki Tinadri kon djaso, mi smelter joe foe
tego."

Fosi kownoe kren go a wan presi baka, Tinadri doro, a teki
na asi, a tjari en gowe. A doro baka agen foe feti na sesi now.
A ten di a langa en anoe foe teki a sesi, a sesi bari: "Kownoe,
kownoe! Tinadri doro djaso baka, a e go tjari mi gowe, leki fa

a tjari na asi gowe ^{baka} kaba!"

Kownoe sasi a eri oso, Tinadri no de. Di kownoe kren go baka a sodro di foe toe tron, Tinadri teki na asi nanga a sesi, a tjari den gowe.

A ten di a doru oso, a tjari den gi a prinses, bigi prisiri de na oso. Na asi doru, ala sani doru. Ma a prinses no ben prisiri kwetkweti. Bika a prinses ben lobi Tin toe. A ben wani meki Tinadri dede, foe a kan teki Tin. Dat'ede a e prakseri fa foe doe nanga Tinadri now.

B. Woorden

lon	rennen	kren	klimmen, naar boven gaan
saka	1. zak	sodro	zolder, bovenhuis
	2. naar beneden gaan	a ... sodro	naar boven
faja	vuur	feti	vechten
sasi	doorzoeken ^{Rummige} ~~Search~~	tégo	eeuwig
soekoe	zoeken, proberen	agen	weer, opnieuw
eri	geheel	now	nu
fosi	1. eerste	prisiri	vreugde, plezier
	2. voordat, tevoren	kwetkweti	helemaal niet
bifo(si)	voordat, tevoren	prakseri	denken, nadenken

C. Zinnen

Mi goedoe, fa foe joe?	Mijn schat, hoe gaat het met je?
Mi no si joe wan eri pisi ten.	Ik heb je een hele tijd niet gezien.
Pe joe ben de dan?	Waar was je toch?
Fa foe joe masra nanga den pikiñ?	Hoe gaat het met je man en de kinderen?
Joe moe kon loekoe mi wan dé.	Je moet me eens komen opzoeken.
Joe sabi pe mi e libi no?	Je weet toch waar ik woon?
Mi e libi a Késistratie, krosbé a watrasé.	Ik woon in de Keizerstraat, dichtbij de waterkant.
Ma joe no moe kon froekoe.	Maar je moet niet vroeg komen.
Mamanten froekoe mi de a wowojo foe bai sani.	's Morgens vroeg ben ik op de markt om dingen te kopen.
Baka négi joeroe mi doru baka.	Na negenen kom ik weer thuis.
Dan fosi mi kan dringi mi fajawatra.	Dan pas kan ik mijn thee drinken.
Tan boen, mi goedoe. Mi e gowe.	Vaarwel, mijn schat. Ik ga.

D. Regels

18. De plaatsbepaling bestaat uit een algemeen voorzetsel a of na, een nadere specificatie daarvan (tapoe, ini, baka, fesi, etc.) en een bepalingsobject.

19. Als het bepalingsobject een persoonlijk voornaamwoord is, dan

volgt de nadere specificatie daar meestal achter. Bij grote nadruk is het eventueel mogelijk, dat de specificatie voor en achter het bepalingsobject staat.

20. Het algemene voorzetsel kan worden voorafgegaan door het woordje te (tot).

Les VII

A. Tekst

Kownoe ben abi wan bigi djari, pe a e prani groentoe. Ala mamanten te kownoe go na ini a djari, foefoerman e go, den e koti kownoe tajawiwiri. Kownoe e poti sroedati, noiti den e miti a foefoer~~p~~man. A prinses go a kownoe, a tagi kownoe taki:

"Jere dja. Seni Tinadri, meki Tinadri go ori wakti. Efi a go, kaba den foefoeroe na a djari, dan a moesoedé joe moe kiri en. Mi kon weri nanga en."

Kownoe kari Tinadri, a taki: "Jere djaso Tinadri. Na joe moe go ori a wakti. Mi e go gi joe wan gon."

Tinadri taki: "A boen."

Dan a go, a diki wan bigi oro, a saka go na ini, a ori a wakti a eri neti. Leti féfi joeroe mamanten wan dia djompo abra a djari. A kon, a bigin njan tajawiwiri. Tinadri soetoe en. A teki a dia broedoe, a bobi na en skin. A koti banawiwiri, a ari a dia go na ini a oro, a tapoe en.

A ten di a prinses si Tinadri e kon, a taki: "Tinadri, san doe joe?"

Tinadri piki en taki: "Ke, sani miti mi! Mi soetoe wan foefoeroeman kiri." A prinses taki: "Ai, mi papa e go leri joe. Joe leki wan soso wakaman, joe e komoto langalanga kon kiri sma dja? Mi papa moe broko joe neki gi joe. Soema e gi joe pasi foe kiri sma?"

Kownoe seni den sroedati go loekoe, den naki a banawiwiri opo: bigi bokodia didon! Nomo a prinses taki: "Ai, mi sabi taki joe a no wan kiriman. Mi sabi! Mi loekoe a broedoe a joe skin, taki a wan dia broedoe."

Tinadri taki: "Jere dja, joe lobi Tin, ori Tin. Mi e go leri ondروفени." *137.*

B. Woorden

prani	planten	foefoeroe	stelen
groentoe	groenten	foefoerman	dief
tajawiwiri	tajerblad	wiwiri	1.blad, gras 2.haar
banawiwiri	bananenblad		

poti	zetten, plaatsen	broedoe	bloed
wakti	wacht, wachten	soetoe	schieten
moesoedé	's morgens vroeg	lob i	1. houden van
gon	geweer		2. wrijven
oro	gat	skin	lichaam
fisi	vis, vissen	ari	trekken
fis'oro	visgat, visvijver	soso	alleen maar, slechts
dia	hert	broko	breken
dja	hier	neki	nek, hals
bokodia	hertenbok	gi pasi	verlof geven
djompó	springen	didon	liggen

C. Zinnen

Someni sani de foe bai a wo-
wojo.

Zoveel is te koop op de markt.

Ala sortoe groentoe leki pam-
poen, tajawiwiri, kowsbanti
nanga kraroen.

Alle soorten groenten als pampoen,
tajerblad, kousebandjes en klaroen.

So srefi toe fansortoe froktoe
leki sapatia, watramoen nanga
apresina.

Zo ook verschillende vruchten als
sapotilla, watermeloen en sinaas-
appels.

Den e seri fisi toe a wowojo,
noso kraboe.

Ze verkopen (men verkoopt) ook
vis op de markt, of krabben.

Fa joe e seri den tomati?

Hoe (hoeveel) verkoopt u de to-
maten?

Kwarki wan ipi.

Een kwartje per stapel.

Den diri toemoesi.

Ze zijn te duur.

Mi no wani pai someni.

Ik wil niet zoveel betalen.

Gi mi wan pontoe alési.

Geef me een pond rijst.

Joe no kan broko a moni gi mi?

Kunt u het geld niet (voor me)
wisselen?

Dan joe moe skrifi en gi mi.

Dan moet u het voor me opschrijven.

Tamara mi e go pai joe baka.

Morgen zal ik het u terug betalen.

D. Regels

21. De plaatsbepaling geeft nooit de richting van de handeling
aan naartoe of vanaf het bepalingsobject.

22. De richting naartoe of vanaf wordt uitsluitend door het
voorafgaande werkwoord aangegeven.

23. Daartoe plaatst men dikwijls richting-aanduidende hulp-
werkwoorden achter het hoofdwerkwoord en voor de plaats-
bepaling.

Les VIII

150

A. Tekst

So Tinadri teki waka, a waka te a go na ini en kownoekondre baka. A ten di a doro, Adina prisiri foe tree. A tan dri dé na oso, a taki: "Adina, jere djaso! Mi e libi na ini a kondre djaso, ma mi no sabi efi takroe sma de na ini mi kondre."

Adina taki: "A boen. Dan joe moe ondrosokoe efi takroe sma de."

Tinadri go na ini en kondre srefi, a go na ini wan foto foe en, na ini wan wenkri pe den e dringi sopi. A aksi a man: "Fa joe o seri a dringi disisi?"

A man tagi en taki: "We, a dringi disisi a wan switi dringi." Ma meki a kon na a kamra jana, a abi moro switi dringi.

A waka, a go, a fadon go na ondro gron. Di a fadon go na ondro gron, a man libi en. Di a man kon baka foe teki en moni, Tinadri taki: "Jere djaso, mi sabi bré tapijt. Go bai tité kon, mi sa bré tapijt gi joe."

A man taki: "Dan te joe bré wan tapijt, dan pe joe o seri en?"

Tinadri taki: "We, kownoe wefi lobi bai tapijt. Dan joe e go seri en gi kownoe wefi." Tinadri bigin wroko dé nanga neti, te a klari.

Dé opo, a man teki a tapijt, a gowe go seri en. Adina aksi en taki: "Omeni joe e seri a tapijt?"

A taki. Adina bai a tapijt, a loekoe a tapijt, a loekoe a tapijt te ... Di a man e waka gowe, Adina naki wan boskopoe go a mofodoro taki: meki den ori a man, tjari a man kon. A taki: "We loekoe, joe e ori mi masra na joe oso. Joe moe go nownow nanga den sroedati go teki en kon."

So den sroedati kon tjari Tinadri kon a loktoe baka. Tinadri no kiri a man foe den pikin foe a man ede, ma a tagi en taki: "Ke, meki noiti a no doe dati moro!"

167

B. Woorden

troe	waar, werkelijk	ondro	onder
troetroe	werkelijk	gron	grond
sabi	weten	grontapoe	aarde, wereld
ondrosokoe	onderzoeken	libi	1. leven
foto	stad		2. verlaten
wenkri	winkel	moni	geld
seri	verkopen	bré	breien, weven
bai	kopen	tité	touw, draad, liaan
switi	lekker, zoet	klari	klaar
jana	daar	mofod	mond
janasé	daar	mofodoro	drempel
fadon	vallen	loktoe	lucht

C. Zinnen

Wan sma e kon loekoe datra foe aksi en wan dresi.

Iemand komt de dokter bezoeken om hem een medicijn te vragen.

Datra moe loekoe fosi, san doe en.

De dokter moet eerst zien, wat hem scheelt.

A e aksi en, efi en skin no e ati en.

Hij vraagt hem of hij geen pijn heeft.

Kande joe bere e ati joe, noso joe ede, noso joe foetoe.

Misschien heb je buikpijn, of hoofdpijn, of pijn aan je voeten (benen).

Efi joe abi wan bigifoetoe, dan a no abi foe aksi noti.

Als je een filariabeen hebt, dan behoeft hij niets te vragen.

Kande joe broko joe anoe.

Misschien heb je je arm (hand) gebroken.

Dati a kan si toe nanga ai.

Dat kan hij ook zo op het oog zien.

Efi a ondrosoekoe joe boen, dan a sabi sortoe siki joe abi.

Als hij je goed onderzoekt, dan weet hij wat voor ziekte je hebt.

Someni siki de: korsoe, loes-bere, atsiki.

Zoveel ziekten zijn er: koorts, diarrhee, tbc.

Kande joe moe go na at'oso srefi foe go doe operatio.

Misschien moet je zelfs naar het ziekenhuis om geopereerd te worden.

D. Regels

24. Het woordje e staat voor het eerste werkwoord in de zin en geeft aan dat de handeling nog niet voltooid is. Het kan ook staan voor een volgend werkwoord in de zin.

25. Het woordje sa staat alleen voor het eerste werkwoord in de zin, zelden gevolgd door het woordje e, en geeft aan dat de handeling niet of nog niet realiteit is (in het laatste geval identiek met een toekomstige tijd).

26. Het woordje ben staat alleen voor het eerste werkwoord in de zin, al of niet gevolgd door sa en/ of e, en geeft aan dat de handeling in het verleden heeft plaats gevonden.

Les IX

168
A. Tekst

Tinadri begin waka a mindri boesi. Di a doro na ini wan tra kownoekondre, a si wan man ori wan broki na en ede. A taki: "Man, san joe e doe?"

A taki: "Man, den bron wan foto. Kownoe taki na mi bron a foto. Ma a no mi bron a foto."

Tinadri taki: "Man, efi a joe bron a foto, taki krin, bika wan d6 marki e go sori." A taki: Kwetkweti, a no en bron a foto.

Tinadri taki: "Jere dja. Efi a no joe bron a foto troetroe, dan joe saka a broki kon nanga mi."

A saka a broki, den teki waka, te den go miti wan man di e

teki ston e fringi go na abra a liba. Tinadri bari: "Man, san joe e doe?"

A taki: "Jere djaso, wan man dede a strati. Kownoe taki na mi kiri en. Ma troetroe, a no mi kiri en."

Tinadri taki: "Jere dja. Efi a joe kiri a man, troetroe wan dé. marki e go sori. Ma efi a no joe kiri a man toe, marki o sori toe. Libi a wroko dati, kon wi gowe."

Den teki waka, den waka te den njan ala njanjan. Neti tapoe, den doru na ondro wan bigi bon. Ma leti na ondro a bon pe den sidon, wan konkoni e lon kon pasa. Den tapoe en nanga tiki, den kiri en. A fosi pisi di den losb, Tinadri saka wan pisi a gron, nomo a gron opo mofo, a swari a pisi meti. Nomo Tinadri taki: "San?" Nomo a gron tapoe baka.

Tinadri taki: "Losb wan pisi baka."

Di den losb wan pisi kon baka, Tinadri njan wan pisi. Leki fa a saka a pisi go baka a gron, a so gron opo mofo, a swari a eri bigi konkoni. Nomo a gron tan opo.

Nomo Tinadri tagi den trawan taki: "Jere, djaso, wi ala a dri brada. Loekoe a gron opo mofo. Sani moesoe de na ondro a gron. Kon wi go loekoe."

193

B. Woorden

mindri	midden	koni	wijs, slim
a ... mindri	tussen	konkoni	konijn
broki	brug, aanlegsteiger	lon	rennen
lanpresi	landingsplaats	tiki	stok
bron	branden, verbranden	losb	roosteren
atibron	woede	swari	verzwelgen
marki	teken, taak	meti	dier, vlees
ston	steen	ati	1. hart
fringi	werpen		2. hoed
bon	boom		3. pijn doen

C. Zinnen

Kon wi taki foe den tongo
foe grontapoe now.

San na wan tongo?

Na fosi presi a wan pisi foe
joe skin di de na joe mofo.

Nanga a tongo disi den libi-
sma kan tesi njanjan, ma den
kan taki toe nanga en.

Dat'ede na ini Sranantongo
a wortoe disi na wan sani
toe, di den bakra e kari
"taal".

Laten we nu spreken over de talen
van de wereld.

Wat is een tongo?

In de eerste plaats is het een
lichaamsdeel dat in je mond zit.

Met deze tong kunnen de mensen
eten proeven, maar ze kunnen
ook spreken ermee.

Daarom is in het Surinaams dit
woord ook iets dat de Nederlan-
ders "taal" noemen.

Iniwan kondro abi en égi
tongo leki Ingrisí, Doisri
nanga Spanjoro.

Ma tra kondre de pe den e taki
foeroe tongo.

Na Sranankondre den sma e taki
Sranantongo, Bakratongo, Hin-
doestani nanga Jampanési.

Den boesnengre nanga den ingi
abi den égi tongo toe.

Wan sma moe sabi tongo foe troe
te a e libi djaso.

Ieder land heeft zijn eigen taal,
zoals Engels, Duits en Spaans.

Maar er zijn andere landen waar
men veel talen spreekt.

In Suriname spreken de mensen
Surinaams, Nederlands, Hindoes-
taans en Javaans.

De bosnegers en indianen hebben
ook hun eigen taal.

Iemand moet werkelijk talen ken-
ken, wanneer hij hier woont.

D. Regels

27. Er zijn twee grote groepen werkwoorden: werkwoorden die een actie en werkwoorden die een toestand uitdrukken.

28. De toestandswerkwoorden krijgen slechts zelden het woordje e voorgevoegd, dat in dit geval een durende of herhaalde toestand aangeeft.

Les X

A. Tekst

Den dri brada bigin koti tité. Den bré den tité, den kon na mofo na oro. Tinadri taki: "We loekoe, mi fosi o go. Loekoe, wi ben taki, wi ala dri a dri brada. Mati boen, ma ke, mati no boen."

Tinadri tai a tité na en bere, den saka Tinadri go na ondro. Tinadri loesoe a tité na en bere, a waka na ini a doengroe, a si wan faja leti te na ini wan pikin oekoe. A ten di a go moro krosbé, a si wan prinses sidon a fesi wan boekoe e lési. A ten di a prinses drai, a si Tinadri, a skreki foe troe. A taki: "Masra, pe joe e go?" Tinadri tagi en taki: En e waka leri ondro-feni. Bika ondrofeni a no wan man, na wan oema.

A aksi a prinses taki: "We mi prinses, san joe e doe djaso?"

A taki: We, didibri foefoeroe en féfi jari kaba tjari kon poti djaso. En papa soekoe en, a no man feni en.

Tinadri taki: "Mi e go jepi joe."

A prinses tagi en taki: "Joe no e go man. Bika didibri abi makti. Ma a koni foe didibri de na en letsé jesi. Efi joe kapoe a letsé jesi foe didibri, dan joe abi didibri."

Tinadri aksi: "Didibri no abi wan owroe dja?"

A prinses piki taki: "Didibri abi wan owroe djaso. Efi fréfré srefi go a tapoe, a e dede." A taki: "Gi mi a owroe dja."

Di a taki so, nomo gron e seki, didibri e kon. Tinadri kibri nanga na owroe. Didibri taki: "Soema kon a mi oso dja tide?"

A prinses taki: "Kwetkweti. Ala dé mi lakboroe a eri oso, mi krin a eri oso. Kon njan man, mi si taki joe weri."

A ten didibri njan, didibri djompo. A taki: "Soema kon na mi oso?" Didibri begin njan baka. Leki fa didibri e njan, Tinadri ari en anoe, a naki a letsé jesi foe didibri so "tjap". A te'ri en poti na ini en saka. Didibri gowe.

A prinses gi en wan gowtoe linga nanga wan sak'angisa foe presenti.

Dan Tinadri teki a prinses, a tai en na a tité, a sekseki a tité. Den brada foe en di de a tapoe, den ari a prinses kon a tapoe. Dan den teki a tité, den kapkapoe en trowe. Ke, mati boen, ma mati no boen. 242

B. Woorden

doengroe	donker, duisternis	feni	vinden
faja	vuur	makti	macht
oekoe	hoek, haak	letsé	rechts
krosbé	dichtbij	fré	vliegen
boekoe	boek	fréfré	vlieg
skreki	schrikken	seki	schudden, beven
frede	vrees, bang zijn	kibri	verbergen
didibri	duivel	tide	vandaag
man	1. man	tamara	morgen
	2. kunnen	tra tamara	overmorgen
kan	kunnen	lakboroe	ragebol, afstoffen
kankan	kam	djompo	springen
bori	koken	ari	trekken
patoe	pot, pan	sak'angisa	zakdoek
piri	schillen	presenti	geschenk

C. Zinnen

Fa joe moe bori er'eri?

Hoe moet je ereri koken?

Joe moe teki ala sortoe gron-njanjan: kasaba, switi patata, bana, napi, dasi en so moro fara.

Je moet nemen (men neme) alle soorten aardvruchten: cassave, zoete aardappel, banaan, napi, dasi, enz.

Joe e piri den.

Je schilt ze.

Joe e koti den pispisi.

Je snijdt ze in stukjes.

Dan joe e bori den nⁿaga watra.

Dan kook je ze met water.

Joe moe bai wan moi pisi batjaw.

Je moet een mooi stuk bakkeljauw kopen.

Son sma lobi lompoe batjaw, trawan lobi Arfaksi.

Sommige mensen houden van lompoe bakkeljauw, anderen van Hallifax.

Joe e wasi en, dan joe e bori en na ini wan tra patoe.

Je wast hem en dan kook je hem in een andere pan.

Joe moe poti botro efoe kront'oli.

Je moet er boter of cocosolie bij doen.

A switi foe poti ajoen toe, nanga tomati nanga wan pepre.

Hot is lekker om er ook ui bij te doen, en tomaat en een peper.

Joe e njan den makandra.

Joe eet ze met elkaar.

Er'eri na a moro switi sani di mi sabi.

Ereri is het lekkerste dat ik ken.

D. Regels

- 29. De hulpwerkwoorden kunnen niet door het woordje e van het hoofdwerkwoord gescheiden worden.
- 30. Er zijn hulpwerkwoorden voor het hoofdwerkwoord en hulpwerkwoorden achter het hoofdwerkwoord.
- 31. Hulpwerkwoorden achter het hoofdwerkwoord geven vaak een richting aan ten opzichte van het volgende bepalingsobject of hebben andere speciale functies in de zin.

Los XI

A. Tekst

243

Tinadri prakseri. Eri dé a tan na ini a oro. Fa en sa doe? Angri kiri en. A bigin firi en saka. A ten di a firi en saka, a firi wan drédré sani. A langa en anoe, a teké en. A si taki na a jesi foe didibri. A taki: "Mi o njan joe!"

A ten Tinadri beti en so "tjap", didibri doro. Didibri taki: "San joe wani, san joe wani?"

A taki: "Fringi mi a loktoe!"

Sensi mi e tagi joe, didibri fringi Tinadri go a loktoe. Tinadri loekoe, nowan sma a no e si. Den brada gowe nanga a prinses. Den doro te a kownoe oso nanga a prinses. Den bigin nanga feti nanga trobi. Disi taki na en feni a prinses, dati taki a no troe, na en feni en. Kownoe taki: "We, soema sa trow nanga a prinses efoe san oen wani?" Den kroetokroetoe te ...

Tinadri de na ini a boesi. A ten Tinadri loekoe, a naki a jesi baka "tjap". A jesi bari: "San joe wani, san joe wani?"

A taki: "Fringi mi pe den brada foe mi go!"

Sensi mi e tagi joe, a doro na ini kownoe oso, a opo en finga gi kownoe, a taki: "Kownoe, na mi redder a prinses."

Tinadri opo a gowtoe linga, a sori kownoe. A opo a sak'angisa, a sori kownoe. ~~xxxxix~~ Kownoe aksi Tinadri taki: "San en moe doe nanga den toe brada foe en."

A taki: "Ke kownoe, loekoe a man disi, na a man disi kiri a man a strati." A taki: "Ke kownoe, a foto di bron, troetroe troetroe na a man disi bron a foto. Meki den go doe a srefi wroko di den ben e doe."

A baka foe dati Tinadri taki ala sma ajosi, a gowe baka na oso.

243

B. Woorden

firi	voelen	fringi	werpen
dré	droog	feti	vechten
drédré	droogachtig	trobi	ruzie
beti	bijten	feni	vinden

kroetoe	recht spreken, ruzie maken	gwasi	lepra
vinga	vinger, teen	gwasiman	lepralijder
vinga-ede	vingertop	gwasigron	lepragesticht
adjosi	vaarwel, afscheids- groet	kré	huilen
law	gek	boeriki	ezel, muilezel
		wagi	wagen, kar

C. Zinnen

Mi no sabi efi joe lobi
Srananpokoe.

Ma efi joe lobi en, dan joe
moe sabi den nen foe den dron.

Afoe foe den dron komoto a A-
frika kon dja.

Na foe taki den difrenti dron
leki mandron, apinti nanga
peedja.

Mi bri taki a bigi dron na wan
~~xxxxxxx~~ sani di komoto a
bakrakondre kon.

Ma mi no si a kawnadron na wan
tra presi leki djaso.

Ma a no dron wawan den foston
sma ben abi.

Te nanga now joe kan jere daura,
benta, kwakwabangi, kroemi e.s.
m.f.

Den foy^sten sma ben abi oedoe
toetoe toe.

Ma den dati no de moro dja.

Den Sranan singi switi foe jere
toe.

Joe moe proeberi foe froestan
san den taki.

Mi sa skrifi wan gi oenoe.

Mi empi priti a mi baka, soe-
ma e go nai en gi mi. Mi jajo.

Ik weet niet of je van Surinaamse
muziek houdt.

Maar als je er van houdt, dan
moet je de namen van de trommen
kennen.

Een deel van de trommen zijn van-
uit Afrika hier gekomen.

Te weten de verschillende trommen
als mandron, apinti en peedja.

Ik geloof dat de grote trom iets
is dat uit Europa is gekomen.

Maar ik heb de kawinatrom nergens
anders dan hier gezien.

Maar de vroegere mensen hadden
niet alleen maar trommen.

Tot nu toe kun je de daura, benta,
kwakwabangi, kroemi enz. horen.

De vroegere mensen hadden ook
houten trompetten.

Maar die zijn hier niet meer.

De Surinaamse liederen zijn ook
prettig om te horen.

Je moet proberen te verstaan wat
ze betekenen..

Ik zal er één voor jullie opschrij-
ven.

Mijn hemd is van achter gescheurd,
wie gaat het voor me naaien.
Ik zwerf maar rond.

D. Regels

32. Van de voorvoegsels zijn vooral belangrijk o (dat van alle
andere woorden vraagwoorden maakt) en man- en oema- (dat voor
diernamen mannetje en wijfje van elkaar onderscheidt).

33. Van de achtervoegsels zijn vooral belangrijk -man, -wan,
-sma en -sani (die van andere woorden zelfstandige nw.
kunnen maken).

Les XII

274
A. Tekst

Tinadri waka, te a go na ini wan tra kownoekondre. A kownoe dati ben abi wan enkri manpikin, a ben abi wan enkri asi. Na asi moi foe tree. Kownoe kweki na asi, te na asi kon grani. Na asi begi en wan dé taki: "Ke kownoe, te mi kon grani, joe no moe seri mi gi srakti."

Kownoe taki: "Tide srakti e kon loekoe joe foe broko joe neki. Mi srefi o njan wan pisi meti foe joe."

Kownoe teki a asi, a tjari en go a mindri a wé, a sé wan dan a tai en. Nomo Tinadri e kon pasa. Tinadri taki: "Mati asi, san joe e prakseri so?"

Na asi tagi en taki: "Jere, mi wroko gi mi masra foe tree, a wini moni a mi tapoe foe tree. Ma di mi kon grani, mi no man wroko moro, a wani seri mi gi srakti. Joe no kan bai mi poeroe na en anoe?"

Tinadri taki: "Loekoe, na ala a moni di mi abi. Efi mi bai joe, mi no e go abi moni moro. Ma mi sa doe en."

A srefi dé di Tinadri bai na asi, a manpikin foe kownoe dede. Wan bakadina Tinadri e kon na a kownoe mofodoro, a e loekoe na ini a oso. Nomo kownoe wefi de a mofo a doro, nomo a aksi Tinadri: "Masra, san joe e loekoe so?"

Nomo Tinadri taki: "Mi e loekoe na hemel pe mi komoto fadon. Di na alen kon esrede, wan pisi foe hemel priti, ne mi fadon kon a gron."

A taki: "Dan joe no sabi a boi foe mi di dede tra wiki?"

A taki: "Ja, a boi de a paimoni-skoro, a bpi e leri foe tree. Ma a boi no abi moni, bika skoromoni diri a hemel."

A tagi kownoe: "We kownoe, dan wi moe seni wi mēni jana go kibri. Bika efi a boi e leri so, dan wi moe bai bigi pranasi jana. Dan te wi dede, dan ala wi sani de jana."

Den lai Tinadri saka nanga moni. Den lai lai lai lai te Tinadri taki: A nofo. A teki a moni, dan a gowe. 309

B. Woorden

grani	oud	wini	winnen
begi	vragen, verzoeken,	alen	regen
	bidden	esrede	gisteren
seri	verkopen	priti	stuk gaan, scheuren
srakti	slachten, slager	diri	duur
dan	1. dan, toen	hemel	hemel
	2. dam	pranasi	plantage
lai	laden, overvloedig	brede	brood
	zijn.	isri	ijzer

kwinsi	persen	famiri	familie
geme	kermen	gadri	galerij
proeberi	proberen	wantron	dadelijk
rai	raad	pai	betalen

C. Zinnen

Lat'neti-njoensoe foe Radio Apintie.

De laatste nieuwsberichten van Radio Apintie.

In'só.

Binnenland.

Di djonsro boskopoe doro taki den Staten foe Sranan feni boen, taki na ministeri foe moni-afersi kan go doro nanga den njoen monipapira di ben tja pikin broeja kon na ini wenkri-man kontren.

Zo-juist kwam het bericht dat de Staten van Suriname goed gevonden hebben, dat het ministerie van Financiën door gaat met het nieuwe bankpapier dat een kleine beroering teweeg bracht onder de winkeliers.

Leki fa oen jere man sabi, a tori disi bon tja wan krisis na ini den moni-afersi di meki taki den Staten go boemoei.

Zoals u weet, luisteraars, bracht deze kwestie een crisis in de financiën, die veroorzaakte dat de Staten er zich mee gingen bemoeien.

A ministeri foe Joestisi nanga Polisi e go kisi wan njoen tanpe; na so den sma foe radio nanga koranti kisi foe jere tide mamenten na wan konferensi di na drik-torD foe na ministeri disi ori na Palace Hotel.

Het ministerie van Justitie en Politie zal een nieuwe behuizing krijgen; zo kregen de verslaggevers van radio en pers vanmorgen te horen op een conferentie, die de directeur van dit ministerie in Palace Hotel belegd had.

Na oso sa bow na wan pisi gron na Kombesó.

Het gebouw zal worden opgetrokken op een stuk grond in Combé.

Dorosó.

Buitenland.

Amerika aksi UNO foe iti wan ai na a sitoeasi di de now na son Afrikan-kondre, sensi den kondre kon fri.

Amerika heeft de UNO gevraagd het oog te houden op de situatie die nu bestaat in enkele Afrikaanse landen, sinds deze landen vrij geworden zijn.

Leki fa Amerika esi, dan Roesia e soetoe en srefi na ini ala den njoen fri kondre disi, meki den tron wan sortoe koloni baka.

Zoals Amerika het ziet, dringt Rusland zich binnen in al deze nieuwe vrije landen, zodat ze weer een soort kolonie worden.

Roesia protesteri taki a no troe: meki Amerika loekoe en srefi.

Rusland protesteerde en noemde het een leugen: Laat Amerika naar zich zelf kijken,

Ala den bases di a e bow na tra kondre gron, moro ogri leki san Roesia e doe.

Al de bases die op grondgebied van andere landen gebouwd worden, zijn erger dan wat Rusland doet.

Den tra kondre di de na ini UNO moesoe taki ete.

De andere landen die aangesloten zijn bij de UNO moeten zich nog uitspreken.

Argentina infiteri Sranan Lanti foe seni stoedenti kon stoederi na den ó-skoro foe Argentina.

Argentinië heeft het Surinaamse gouvernement uitgenodigd om studenten te zenden naar de universiteiten van Argentinië.

Leki fa a infiteri e loi, dan Argentina wani kweki na firi foe égi kontinent, dati meki a e infiteri stoedenti foe ala Amerikankondre kon stoederi dape.

Jereman, dati ben de lat'neti-njoensoe foe Radio Apintie. Oen koeneti alamala.

Zoals de invitatie luidt, wil Argentinië een eigen continentaal gevoel aankweken; daarom nodigt zij studenten uit van alle Amerikaanse landen om daar te studeren.

Luisteraars, dat waren de laatste nieuwsberichten van Radio Apintie. Goedenavond allemaal.

D. Regels

34. Surinaamse woorden kunnen, zonder wijziging van vorm, verschillende functies in de zin vervullen. De combinatie met andere woorden en de plaats in de zin wijzen aan, welke functie het woord heeft.
35. Men dient zo spoedig mogelijk alle voorgaande 34 regels te vergeten en alleen te raadplegen, wanneer blijkt dat men hen nog niet automatisch kan toepassen.

+++++

Wan dé Tinadri go a wowojo, a miti wan granmama. A granmama e kré foe troe. Tinadri taki: "Granmama, ke, san joe e kré so?"

A taki: "Ke loekoe, wan enkri manpikin mi abi. Kownoe o kiri en."

A taki: "San a doe kownoe?"

A taki: "Loekoe, na boerikiwagi a boi e tjari foe e feni wan pisi brede foe pasa a libi. Kownoe abi wan prinses. A eri prinses skin de foe soso isri, boitti en fesi. Dati de foe libisma. En anoe srefi a foe isri. Te joe sa go, a prinses sa cri joe anoe, a kwinsi joe anoe, efi joe geme, kownoe e broko joe neki, noso joe moe trow nanga en. Mi mati, ma joe sa abi prisiri nanga isri? A boi foe mi go proeberi. Tra tamara a moe trow nanga a prinses. Mi pikin masra, joe no sabi wan rai gi mi, fa mi sa doe, foe a manpikin foe mi no trow nanga a cemapikin foe kownoe?"

A taki: "Jere dja, go a kownoe, go aksi en efi joe kan kari ala den famiri foe joe. Dan joe e go, joe e joeroe den sma foe gwasigron, joe e joeroe den lawman, ala den sé joe moe joeroe sma, bika den sma dati a joe famiri. Joe e poti den lawman a fesi, den tra man joe e poti a baka. Dan te kownoe de na ini en gadri, dan a si den lawman e kon, dan a e go taki wantron! No! Mi no wani mi pikin trow nanga lawman!

A ten di a dé kisi, den doe leki a ben taki. A ten kownoe de na ini gadri, a sa opo ai, a si den man e kon, kownoe bari, kownoe taki: "Kwetkweti, mi no wani meki mi pikin trow nanga lawman famiri."

Dan a boi tagi Kownoe taki: "Kownoe, dan joe moe pai mi. Bika mi wani a trow, Kownoe no wani."

So a boi teki en moni, a drai gowe na oso. En nanga en mama libi foe a moni, te a mama kon dede.

-@-@+@-@-@-@-@-@-@-